

УДК 332.3

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Грицай М.О.

e-mail: mykyta.hrytsai@nure.ua

Науковий керівник – к.е.н., доц. Ігуменцева Н.В.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. ЕК,
м. Харків, Україна

The article examines the theoretical foundations of forming the development potential of Ukraine's regions under modern socio-economic transformations. The essence of the concept is revealed, its key components and influencing factors are identified, with emphasis on institutions, human capital, innovation, and territorial disparities.

Сучасний етап розвитку України характеризується значною територіальною асиметрією соціально-економічного розвитку регіонів. Умови глобалізації, цифровізації та внутрішніх трансформаційних процесів зумовлюють необхідність формування ефективного потенціалу розвитку регіонів як основи конкурентоспроможності держави. Особливого значення набуває дослідження теоретичних аспектів цього процесу, оскільки саме вони визначають методологічні підходи до формування державної регіональної політики.

Проблематика регіонального розвитку та формування його потенціалу знайшла відображення у працях вітчизняних і зарубіжних учених [1-4]. Значну увагу приділено питанням економічного зростання, інституційного забезпечення, інноваційної діяльності та просторового розвитку. Проте, потребують подальшого уточнення концептуальні підходи до визначення структури потенціалу розвитку регіону в умовах сучасних викликів.

Метою дослідження є узагальнення та систематизація теоретичних підходів до визначення сутності потенціалу розвитку регіонів України, а також обґрунтування ключових складових і чинників його формування.

Потенціал розвитку регіону доцільно розглядати як сукупність наявних і прихованих ресурсів, можливостей та умов, що забезпечують здатність території до сталого економічного, соціального та екологічного зростання. Це інтегральна характеристика, яка відображає рівень використання ресурсів та здатність до адаптації в умовах змінного середовища [2, 3].

Потенціал має динамічний характер і формується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів. Він не обмежується лише ресурсною базою, а включає також інституційні, управлінські та інноваційні складові.

У структурі потенціалу розвитку регіону доцільно виокремити такі основні компоненти (рис. 1):

- природно-ресурсний потенціал (природні ресурси, географічне положення та екологічні умови);
- економічний потенціал (виробничі потужності, інфраструктуру, інвестиційну привабливість);
- людський потенціал (характеризується рівнем освіти, професійної підготовки, демографічною структурою населення);
- інноваційний потенціал (визначає здатність до впровадження нових технологій і розвитку наукоємних галузей);
- інституційний потенціал (ефективність органів влади, нормативно-правову базу та рівень розвитку громадянського суспільства);
- соціальний потенціал (якість життя населення, рівень соціальної інфраструктури та соціальної згуртованості).

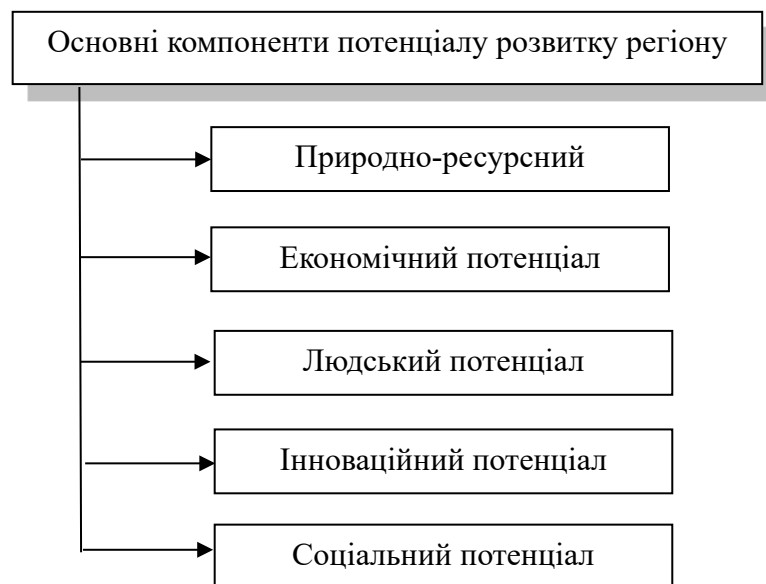

Рисунок 1 – Основні компоненти потенціалу розвитку регіону
Джерело: розроблено автором на основі [1-4]

Формування потенціалу розвитку регіонів залежить від комплексу взаємопов'язаних факторів:

- економічні фактори (рівень розвитку промисловості, інвестиційна активність, доступ до фінансових ресурсів);
- інституційні фактори (ефективність державного управління, рівень децентралізації, прозорість регуляторного середовища);
- соціальні фактори (рівень зайнятості, якість освіти та охорони здоров'я);
- технологічні фактори (рівень цифровізації, доступ до інноваційних технологій).

Особливу роль у сучасних умовах відіграє процес децентралізації, який сприяє підвищенню самостійності регіонів та ефективнішому використанню локальних ресурсів.

Регіони України характеризуються значною диференціацією за рівнем економічного розвитку, ресурсним забезпеченням та інституційною спроможністю. Це зумовлює необхідність диференційованого підходу до формування потенціалу. Сучасні виклики, зокрема військові дії, міграційні процеси та руйнування інфраструктури, істотно впливають на можливості регіонального розвитку. Проте, водночас вони стимулюють пошук нових моделей економічного зростання, зокрема через інновації, цифрову трансформацію та розвиток людського капіталу.

Отже, потенціал розвитку регіонів України є складною багатокомпонентною системою, що формується під впливом широкого спектра факторів. Його ефективне використання можливе лише за умови комплексного підходу, що поєднує ресурсні, інституційні та інноваційні аспекти. В умовах сучасних викликів особливого значення набуває підвищення ролі людського капіталу, розвиток інновацій та удосконалення механізмів державного управління.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку методик оцінювання потенціалу регіонів з урахуванням сучасних ризиків і трансформацій.

Список використаних джерел

1. Popelo O., Marhasova V., Perepeliukova O., Kakhovska O., Oprysok M., Khomenko S. The role of the digital business ecosystem in innovative and intellectual development of regions. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*. 2025. 103. pp. 40-51.
2. Krasnonosova O., Perepeliukova O., Papp V., Doronina M., Romaniuk M. Organizational-Economic Mechanism of Attracting Investment Resources in the Innovative Development of Regions in Teams of Sustainable Development. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 2022. 22(2). pp. 376-384.
3. Перепелюкова О. В. Повоєнне відновлення регіонів: оцінка та перспективи. *Бізнес Інформ*. 2023. № 4. С. 34-40.
4. Polozova T., Kutsenko Y., Kanova O. Formation of sustainable investment attractiveness of regions under the conditions of COVID-19. *Problemy Ekorozwoju – Problems Of Sustainable Development*. 2022. 17(1). pp. 23-35.